بررسی عوامل مؤثر بر جذب درآمدهای اختصاصی علوم پزشکی از دیدگاه مدیران (مطالعه موردی دانشگاه علوم پزشکی استان ایلام)

رحمت اله محمدی پور*[1]، شاهرخ فولادوند[1]، فرشاد سبزعلی[2]، سمیره قلعه دره[3]

۱) گروه حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ایلام، ایلام، ایران

۲) گروه حسابداری، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه ایلام، ایلام، ایران

۳) گروه مدیریت مالی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ایلام، ایلام، ایران

تاریخ دریافت: ۹۴/۷/۷ تاریخ پذیرش:۹۵/۷/۱۹

چکیده

مقدمه: تأمین بهداشت و درمان یکی از نیاز های اساسی هر جامعه است که بخش عمده ای از منابع مالی دولت را به خود اختصاص می دهد. عدم کفایت منابع اختصاص یافته به بخش درمان، شکاف چشم گیری بین رشد منابع قابل دسترس و منابع مورد نیاز وجود دارد. این مسئله ایجاد منابع از طریق استفاده از درآمد های اختصاصی را ضرورت ساخته است. در این راستا، پژوهش حاضر به دنبال شناسایی عوامل مؤثر بر جذب درآمد های اختصاصی دانشگاه علوم پزشکی استان ایلام می باشد.

مواد و روش ها: تحقیق حاضر از نظر هدف، کاربردی بوده و از نظر روش انجام تحقیق در زمره تحقیقات توصیفی و تحلیلی است. جامعه آماری پژوهش کلیه بیمارستان های تحت نظارت دانشگاه علوم پزشکی استان ایلام بعلاوه ستاد دانشگاه علوم پزشکی در سال ۱۳۹۳ است. برای نمونه گیری از روش نمونه گیری طبقه ای نسبی، برای جمع آوری داده ها از ابزار پرسش نامه محقق ساخته که برای بررسی پایایی آن از ضریب آلفای کرونباخ (۰/۹۳) استفاده شده است. داده های این مطالعه با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۱۹ و با استفاده از آمار توصیفی و آزمون های کلموگروف اسمیرنوف k-s و T استیودنت تجزیه و تحلیل شدند.

یافته های پژوهش: نتایج تحقیق حاکی از آن است که استفاده از نرم افزار پیشرفته HIS، عامل نیروی انسانی متخصص و ثبت دقیق و صحیح اقدامات درمانی انجام شده در صورت حساب های بیمارستان در وصول درآمد های اختصاصی تأثیر معنا داری دارد و اصلاح و بهبود فرآیند ها و اقدامات جدی برای وصول مطالبات و حذف سیستم های دستی وصول درآمد (صندوق) در وصول درآمد های اختصاصی تأثیر معنا داری ندارد.

بحث و نتیجه گیری: طبق یافته های این پژوهش، علوم پزشکی استان ایلام در صورت استفاده از نرم افـزار پیشـرفته HIS و وجـود عامل نیروی انسانی متخصص می‌تواند با ثبت دقیق و صحیح اقدامات درمانی انجام شده در صورت حساب های بیمارستان میزان وصولی درآمد های اختصاصی خود را افزایش دهد.

واژه های کلیدی: درآمد های اختصاصی، نرم افزار پیشرفته HIS، نیروی انسانی متخصص، سیستم های دستی وصول درآمد، دانشگاه علوم پزشکی استان ایلام

* **نویسنده مسئول:** گروه حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ایلام، ایران

Email:Rm.accounting2@yahoo.com

Copyright © 2017Journal of Ilam University of Medical Science. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution international 4.0 International License (https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material, in any medium or format, provided the original work is properly cited.

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.29252/sjimu.25.5.161]

مقدمه

تأمین بهداشت و درمان یکی از نیاز های اساسی و حیاتی هر جامعه بوده و از جمله عواملی است که نقصان آن یکی از نقاط ضعف دولت ها تلقی شده و سبب نا رضایتی وسیع اجتماعی می شود. در گذشته ای نه چندان دور، دولت مردان و سیاست گذاران، اغلب به بهداشت و درمان به عنوان مسئله‌ای اجتماعی می نگریستند. حال آن که نیاز دائمی و مستمر اقشار جامعه به خدمات بهداشتی و درمانی، افزایش سریع و اجتناب ناپذیر هزینه های خدمات پزشکی به دلیل توسعه، تکامل و ورود فناوری های نوین و گران قیمت پزشکی، مشکلات و تنگنا های گروه های کم درآمد در رابطه با دستیابی به خدمات بهداشتی و درمانی، نقش حساس و انکار ناپذیر دولت در ارائه خدمات بهداشتی و درمانی ضروری برای عامه مردم و نیز تأمین منابع مالی برای این قبیل هزینه ها، ضرورت توجه به رفتار اقتصادی در عرصه بهداشت و درمان و تحقیقات در این زمینه را نشان می دهد (۲). یکی از مسائل مورد توجه در اغلب کشور های توسعه یافته، منابع مالی بخش درمان است (۳). علی رغم منابع اختصاص یافته به بخش درمان و بیمارستان ها، شکاف چشم گیری بین رشد منابع قابل دسترس و منابع مورد نیاز بخش درمان وجود دارد. این مسئله ضرورت استفاده مؤثر تر از منابع موجود و ایجاد منابع تازه از طریق استفاده از درآمد های اختصاصی در اداره ی بیمارستان‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی انکار ناپذیر می نماید. درآمدهای اختصاصی بیمارستان‌ها بخش مهمی در ارائه خدمات درمانی مطلوب و سامان بخشیدن به پرداخت های متعدد از جمله کارانه پزشکان می‌باشد (۴). این امر باعث شده تا مدیران شبکه‌ها و بیمارستان‌ها در فرآیند وصول درآمد های بیمارستانی و تشخیص هزینه ها به فکر راه حل و تدابیر لازم در جهت بهبود بخشیدن به عواملی که باعث وصول هر چه بهتر این منابع می‌شود، باشند. در این راستا سیستم های حسابداری و مالی نقش اساسی و مهمی در تولید گزارشات و اطلاعات مورد نیاز مدیران ایفا می نماید و اگر بر پایه اصول علمی بنا شده باشد هم چون مشعلی روشن فرا روی مدیران در مسیر انجام وظایف قرار خواهد گرفت. دانشگاه علوم پزشکی ایلام از این امر مستثنا نیست و هر چه بیشتر و بهتر بایستی به شناخت این درآمد ها و وصول بهتر آن ها بپردازد.

برای استفاده بهتر از ظرفیت های اجرایی، آموزشی و پژوهشی دستگاه های اجرایی از جمله دانشگاه ها و مراکز تحقیقاتی و پژوهشی اجازه داده شده تا در قبال ارائه خدمات درآمد هایی را وصول و به حساب درآمد اختصاصی خود واریز کنند. علیرغم سعی فراوان مدیران بیمارستان‌ها در استحصال درآمد های اختصاصی، به دلیل وجود شکاف روز افزون بین درآمدها و هزینه ها و با توجه به سیاست‌های انقباضی دولت در تخصیص اعتبار از محل درآمد های عمومی، ضرورت استفاده از درآمد های اختصاصی در اداره ی بیمارستان‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی از جمله دانشگاه علوم پزشکی ایلام انکار ناپذیر می‌نماید. مطالعات متعددی در ارتباط با موضوع انجام شده است. مرادی و همکاران نشان دادند که استفاده از HIS، منجر به کاهش چشمگیر اقامت بیمار و بهبود عملکرد بیمارستان شده است (۵). پوراحمد در مطالعه خود دریافت که HIS در جهت بهبود کیفیت درمان و بهینه سازی روش های مدیریتی مراکز بهداشت و درمان نقش دارد (۶). کیمیا فر و همکاران در پیمایش نظرات استفاده کنندگان HIS دریافتند که سیستم HIS باید دارای قابلیت هایی باشد که بتواند از ارائه ی خدمات بهداشتی با کیفیت بالا پشتیبانی کرده و نیازهای افراد را برای آن نوع خدمت برآورده سازد (۷). مجیدپور و جلیلی در بررسی اثرات کاهش کل زمانی تخصیص درآمد های اختصاصی واحدهای درمانی بهبود عملکرد بیمارستان ها پی بردند که کاهش زمان ابلاغ تخصیص به واحدهای تابعه در افزایش کارایی و اثربخشی و افزایش رضایت کارکنان و سرویس دهندگان تأثیر دارد (۲). کایپیو در مطالعه کاربرد پذیری سیستم نشان داد با استفاده از درک نیاز های کاربران هنگام طراحی سیستم، استفاده از روش‌های اثبات شده برای طراحی سیستم و انجام آزمون‌های کاربردی در هنگام توسعه ی سیستم حاصل می‌شود (۸). مجید پور و ادهم با

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.29252/sjimu.25.5.161]

ارزیابی مقایسه ای درآمد اختصاصی بیمارستان‌های آموزشی اردبیل و ارائه الگوی مناسب دریافتند عواملی نظیر تفویض اختیار، جلب رضایت کارکنان با استفاده از خدمات رفاهی کارکنان با اتکاء به درآمد بیمارستان ها، جلب رضایت ارباب رجوع از قبیل ارائه خدمات با کیفیت بالا، تخصیص بالای درآمد بیمارستان ها به خودشان، ارتقاء درجه ارزشیابی بیمارستان ها به دلیل بالا بودن کیفیت خدمات، کاهش پرسنل خدماتی، کاهش کسورات بیمه ای و ایجاد کمیته های بیمارستانی بر افزایش درآمد مراکز یاد شده تأثیر گذار بوده است (۴). ماهاجان و همکاران با بررسی و کار در زمینه ی هزینه‌های بیمارستان با به کارگیری سیستم های اطلاعات بیمارستانی HIS نشان دادند نقش سیستم HIS در صرفه جویی هزینه ها و مدت زمان جمع آوری اطلاعات توسط کارکنان، بهبود نحوه ذخیره، بازیابی اطلاعات و امور مدیریتی است (۱۰). با توجه به عدم بررسی این مسئله در دانشگاه علوم پزشکی ایلام، پژوهش حاضر عوامل مؤثر در جذب درآمد های اختصاصی دانشگاه علوم پزشکی ایلام را مورد بررسی قرار می‌دهد و در پایان با توجه به یافته‌های تحقیق، راهکارهایی برای افزایش و عملکرد بهتر عوامل مؤثر بر درآمد های اختصاصی علوم پزشکی استان ایلام پیشنهاد می‌گردد.

مواد و روش ها

این تحقیق از نظر هدف، از نوع تحقیقات کاربردی بوده و با توجه به ماهیت موضوع، از لحاظ روش انجام تحقیق در زمره تحقیقات توصیفی پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش کلیه بیمارستان‌های تحت نظارت دانشگاه علوم پزشکی استان ایلام شامل ۹ بیمارستان مختلف به علاوه ستاد دانشگاه علوم پزشکی است (جمعاً به تعداد ۱۰ مورد)، برای نمونه گیری از روش نمونه گیری طبقه ای نسبی استفاده شد که برای تقسیم حجم نمونه میان طبقه های جامعه با توجه به حجم هر طبقه از روش تخصیص متناسب و برای انتخاب افراد نمونه هر طبقه به صورت تصادفی عمل شده است. برای تعیین حجم نمونه در این روش از جدول جرسی – مورگان استفاده گردید که حجم نمونه با استفاده از این روش جمعاً به تعداد ۸۵ مورد در ۱۰ طبقه به شرح جدول (۱) می‌باشد. جهت انتخاب نمونه پژوهش در بخش مالی و درآمد هر بیمارستان مدیران و کارشناسان آن انتخاب و پرسشنامه در بین آن‌ها توزیع شد، شامل: کارشناس درآمد، مسئول مالی، کارشناس ترخیص و پذیرش و کارشناس مدارک پزشکی، هم چنین افراد انتخاب شده در بخش ستاد دانشگاه علوم پزشکی استان ایلام در بین گروه زیر انتخاب شد: بخش مالی، بخش بودجه، واحد درآمد، کارشناسان درمانی و مدیران بیمارستان ها.

ابزار جمع آوری اطلاعات، پرسشنامه محقق ساخته مبتنی بر طیف پنج امتیازی لیکرت (خیلی کم=۱، کم=۲، متوسط=۳، زیاد=۴ و خیلی زیاد=۵)، که برای طراحی پرسشنامه با بهره گیری از مدل مفهومی (شکل ۱)، ابعاد پنج گانه (استفاده از نرم افزار HIS«۴ سؤال»، عامل نیروی انسانی متخصص«۳ سؤال»، ثبت دقیق و صحیح اقدامات «۴ سؤال»، اصلاح و بهبود فرآیند ها و اقدامات جدی«۳ سؤال»، حذف کلیه سیستم‌های دستی«۴ سؤال») مشتمل بر ۱۸ سؤال تدوین گردید. جهت سنجش روائی محتوایی پرسش نامه تحقیق از نظر متخصصان در این زمینه استفاده شد و اصلاحات لازم لحاظ گردید. دامنه پاسخ های سؤالات پرسشنامه وصول درآمد های اختصاصی و ابعاد آن در طیف امتیاز ۱ تا ۵ است و میانگین M=۳ را حد وسط و دامنه میانگین در نظر گرفته‌ایم. هم چنین برای بررسی پایایی پرسش نامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد و از آنجا که ضریب مذکور ۰/۹۳۷ می‌باشد پایایی پرسش نامه مورد تأیید است. جهت بررسی وضعیت نرمال بودن داده ها از آزمون کلموگروف– اسمیرنف استفاده شده است از آنجا که سطح معناداری هر یک از متغیرها بیشتر از ۰/۰۵ است در سطح خطای ۵٪ نرمال بودن توزیع هر یک از متغیر ها تأیید می گردد (عامل نیروی انسانی متخصص ۰/۴۰۸ با سطح معناداری ۰/۲۴۱، ثبت دقیق و صحیح اقدامات ۰/۴۷۲ با سطح معنا داری ۰/۱۷۵، اصلاح و بهبود فرآیند ها و اقدامات جدی برای وصول مطالبات ۰/۷۲۱ با سطح معنا داری ۰/۴۳۲، حذف کلی سیستم های دستی ۰/۱۶۲ با سطح معنا داری ۰/۰۹۶، استفاده از نرم افزار پیشرفته، استفاده

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.29252/sjimu.25.5.161]

از نرم افزار پیشرفته HIS ۰/۵۶۹ با سطح معناداری (۰/۲۶۷).

داده ها پس از جمع آوری و کد گذاری در نرم افزار SPSS (نسخه ۱۹) تحلیل آماری شدند. به منظور تجزیه و تحلیل داده ها از طریق آماره های توصیفی و استنباطی، تحلیل و تفسیر حاصل می شود در قسمت اول، مشخصات جمعیت شناختی گروه نمونه نظیر سن، جنسیت، میزان تحصیلات، سابقه کار و پُست سازمانی با استفاده از تکنیک های آمار توصیفی (فراوانی، درصد فراوانی، میانگین و انحراف معیار) توصیف شده است و در آمار تحلیلی بر حسب مؤلفه های اساسی پرسش نامه با استفاده از آزمون همبستگی، T استیودنت (T یک نمونه ای) استفاده گردید.

یافته های پژوهش

داده های به دست آمده نشان می دهد که افراد پاسخ دهنده ۶۱ نفر (٪۷۱) از آن ها آقایان و ۲۴ نفر (٪۲۹) از آن ها را خانم ها تشکیل می دهند. از نظر جایگاه سازمانی به ۳ گروه شامل ٪۴۹ از پاسخ دهندگان شرکت کننده دارای پُست اجرایی، ٪۱۹ مدیریت و ٪۳۲ تخصصی است. از نظر سطح تحصیلات، ٪۵۴ دارای مدرک تحصیلی لیسانس، ٪۲۲ کارشناسی ارشد، ٪۲۱ کاردانی، ٪۳ دیپلم٪۰ دارای مدرک زیر دیپلم هستند. بنا بر این در مجموع معادل ٪۹۷ افراد تحصیلات عالی و مابقی تحصیلات در سطح متوسطه دارند. میانگین سن پاسخ دهندگان ۳۱/۵ سال با انحراف معیار ۶/۰۲ است. از نظر سابقه کار نیز میانگین برابر با ۹/۹۲ سال با انحراف معیار ۶/۳۱ سال هستند که بیانگر تجربه کاری کافی و مناسب از نظر شغلی است.

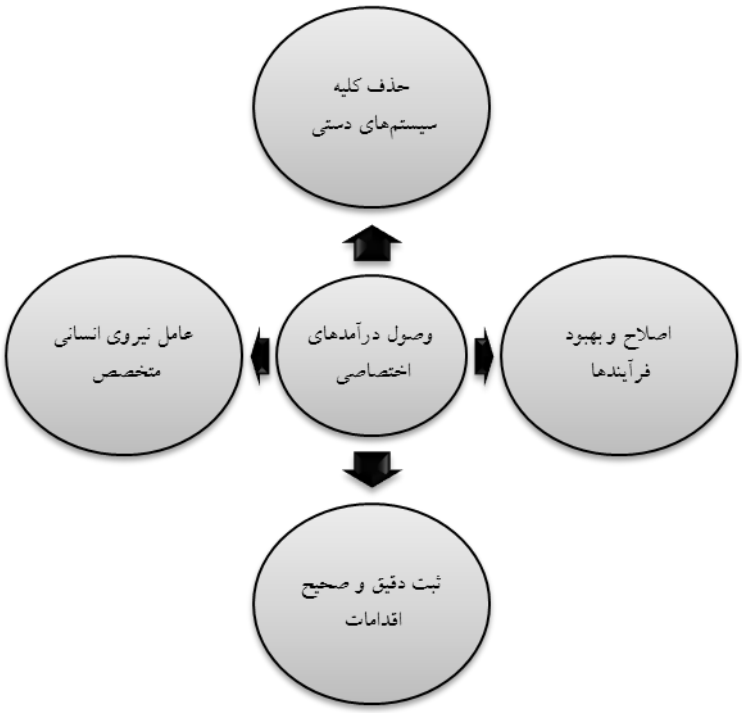
بر اساس جدول (۲)، میانگین سؤالات استفاده از نرم افزار HIS، ۳/۹۳ است؛ که مطابق سطوح پاسخ های پرسشنامه طبق مقیاس لیکرت این میانگین در دامنه زیاد قرار دارد که حاکی از تأثیر بالای استفاده از نرم افزار HIS در وصول درآمد های اختصاصی می‌باشد. در واقع می‌توان چنین از نتایج پرسش نامه برداشت نمود که از نظر جامعه آماری تحقیق استفاده از نرم افزار HIS می‌تواند کمک شایانی در وصول درآمد های اختصاصی بنماید. هم چنین میانگین سؤالات (مطابق سطوح پاسخ های پرسش نامه طبق مقیاس لیکرت) در خصوص عامل نیروی انسانی متخصص و ثبت دقیق و صحیح اقدامات در دامنه زیاد قرار دارد که حاکی از تأثیر بالای عامل نیروی انسانی متخصص و ثبت دقیق و صحیح اقدامات در وصول درآمد های اختصاصی است. از سوی دیگر، میانگین سؤالات در خصوص اصلاح و بهبود فرآیند ها و اقدامات جدی برای وصول مطالبات و حذف کلیه سیستم های دستی وصول درآمد در دامنه کم قرار دارد که نشان دهنده تأثیر پایین اصلاح و بهبود فرآیند ها و اقدامات جدی برای وصول مطالبات و حذف کلیه سیستم های دستی وصول درآمد در وصول درآمد های اختصاصی می باشد.

برای تعیین معنی داری آماری فرضیات مشخص کردن تأثیر یا عدم تأثیر متغیر های مورد نظر بر وصول درآمد های اختصاصی، از آزمون T استیودنت استفاده می شود. در خصوص متغیر استفاده از نرم افزار پیشرفته HIS نتایج تحلیل آماری نشان داد که آماره آزمون Tاستیودنت t=۵/۹۴۹ است و میانگین پاسخ های سؤالات استفاده از نرم افزار HIS M=۳/۹۳ است. در نتیجه مقدار t بیش تر از مقدار حد وسط (۳) می‌باشد و می توان گفت استفاده از نرم افزار HIS در وصول درآمد های اختصاصی تأثیر گذار می باشد. با توجه به سطح معنا داری کم تر از ۰/۰۵ (۰/۰۰۰)، این رابطه تأیید می‌شود. در خصوص متغیر عامل نیروی انسانی متخصص نتایج تحلیل آماری نشان داد که آماره آزمون T استیودنت t=۴/۵۰۷ است و میانگین پاسخ های سوالات بُعد نیروی انسانی متخصص M=۳/۲۹ است. در نتیجه مقدار t بیش تر از مقدار حد وسط (۳) می‌باشد و می توان گفت استفاده از نیروی انسانی متخصص در وصول درآمد های اختصاصی تأثیر گذار می باشد. با توجه به سطح معنا داری کم تر از ۰/۰۵ (۰/۰۰۲)، این رابطه تأیید می شود. در ارتباط با متغیر ثبت دقیق و صحیح اقدامات مالی نتایج حاکی از آن است که آماره آزمون استیودنت t=۶/۰۱۴ است و میانگین پاسخ های سؤالات بُعد ثبت دقیق و صحیح اقدامات M=۳/۹۹ است. در نتیجه مقدار t بیش تر از مقدار حد وسط (۳) می باشد و می توان گفت ثبت دقیق و صحیح اقدامات درمانی انجام شده در وصول درآمد های اختصاصی

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.29252/sjimu.25.5.161]

تأثیر گذار می‌باشد. با توجه به سطح معنا داری کم تر از ۰/۰۵ (۰/۰۰۰)، این رابطه تأیید می شود. در ارتباط با حذف سیستم های دستی و جایگزین نمودن سیستم های ثبت کامپیوتری در صندوق های مراکز بهداشتی درمانی در جهت افزایش درآمد های اختصاصی آماره آزمون استیودنت t=۳/۴۲۶ است و میانگین پاسخ های سؤالات بعد حذف کلیه سیستم های دستی M=۲/۹۹ است. در نتیجه مقدار t بیش تر از مقدار حد وسط (۳) می باشد و می توان گفت حذف کلیه سیستم های دستی در وصول درآمد های اختصاصی تأثیرگذار می باشد. با توجه به سطح معنا داری بزرگ تر از ۰/۰۵ (۰/۱۰۹)، این رابطه تأیید نمی شود. در خصوص متغیر تأثیر اصلاح و بهبود فرآیند ها و اقدامات جدی برای وصول مطالبات بر وصول درآمد های اختصاصی آماره آزمون استیودنت t=۴/۴۵۷ است و میانگین پاسخ های سؤالات بُعد ثبت دقیق و صحیح اقدامات M=۲/۷۵ است. در نتیجه مقدار t بیشتر از مقدار حد وسط (۳) می باشد و می توان گفت اصلاح و بهبود فرآیند ها و اقدامات جدی انجام شده در وصول درآمد های اختصاصی تأثیر گذار می باشد. با توجه به سطح معنا داری بزرگ تر از ۰/۰۵ (۰/۰۹۱)، این رابطه تأیید نمی شود.

شکل ۱: مدل مفهومی تحقیق

جدول ۱: فراوانی و درصد فراوانی کارکنان شاغل در بخش مالی و درآمد

بیمارستان	فراوانی	درصد
امام خمینی (ره)	۱۱	۱۳
مصطفی خمینی	۱۰	۱۲
طالقانی	۷	۸
امام رضا (ع) ایوان	۶	۷
امام علی (ع) سرابله	۷	۸
امام حسین (ع) مهران	۱۰	۱۲
رسول اکرم (ص) آبدانان	۷	۸
ولی عصر (عج) دره شهر	۴	۵
بیمارستان شهدای دهلران	۷	۹
ستاد دانشگاه علوم پزشکی	۱۶	۱۹
کل	۸۵	۱۰۰

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.29252/sjimu.25.5.161]

جدول ۲: مقادیر میانگین و واریانس جمع پاسخ های سؤالات در مورد دیدگاه کارکنان بخش مالی و درآمد بیمارستان

متغیر (فرضیه)	انحراف معیار	میانگین	حداقل	حداکثر	تعداد سؤالات
عامل نیروی انسانی متخصص	۰/۶۸۹	۳/۲۹	۳/۰۳	۳/۷۱	۳
ثبت دقیق و صحیح اقدامات	۰/۴۷۳	۳/۹۹	۳/۰۸	۴/۹۲	۴
اصلاح و بهبود فرآیند ها و اقدامات جدی برای وصول مطالبات	۱/۰۴۸	۲/۷۵	۲/۳۲	۳/۳۶	۳
حذف کلیه سیستم های دستی	۰/۷۲۶	۲/۹۹	۲/۷۱	۳/۵۳	۴
استفاده از نرم افزار پیشرفته HIS	۰/۷۲۰	۳/۹۳	۳/۵۴	۴/۴۹	۴

بحث و نتیجه گیری

در پژوهش حاضر عوامل مؤثر بر وصول درآمد های اختصاصی در مراکز درمانی استان ایلام از دیدگاه مدیران بررسی و میزان تأثیر گذاری هر یک از این عوامل بر وصول درآمد ها اختصاصی مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت. در خصوص متغیر استفاده از نرم افزار پیشرفته HIS نتایج تحلیل آماری نشان داد که می توان گفت استفاده از نرم افزار HIS در وصول درآمد های اختصاصی تأثیرگذار می باشد. نتایج این فرضیه با مطالعه مرادی و همکاران (۵)، پور احمد (۶) و کیمیا فر و همکاران (۷) هم خوانی دارد. هدف از این سیستم ها پشتیبانی از فعالیت های بیمارستانی در سطوح عملی، تاکتیکی و استرا تژیک می باشد. به عبارت دیگر استفاده از سخت افزار ها و نرم افزار های کامپیوتری جهت جمع آوری، ذخیره سازی، پردازش، باز خوانی و بر قراری ارتباط با اطلاعات اداری در تمامی فعالیت های بیمارستانی و بر آوردن تمام نیازهای مخاطبان می‌باشد. واقعیت این است که امروزه یک بیمارستان نمی تواند هم چنان به صورت سنتی کار پروسه پرونده بستری یا سرپایی بیمار را انجام دهد، بنا بر این برای افزایش دقت و تسریع در ارائه خدمات به بیمار، تسریع در تشکیل و گردش پرونده در بیمارستان، بازیابی سریع پرونده برای اهداف گوناگون هم چون تحقیقات و مطالعه دانشجویان ذیربط و امکان استفاده آسان از مدارک پزشکی و... وجود HIS در هر بیمارستانی ضروری است. با عنایت به این یافته پیشنهاد می گردد نرم افزار HIS در بخش‌های جزئی تر و در بخش های خدماتی نیز مورد استفاده قرار گیرد. از سوی دیگر، پیشنهاد می شود علوم پزشکی استان ایلام این نرم افزار را در تمامی بیمارستان های و مراکز خدمات درمانی خود راه اندازی و استفاده نماید. در خصوص متغیر عامل نیروی انسانی متخصص نتایج تحلیل آماری نشان داد که می توان گفت استفاده از نیروی انسانی متخصص در وصول درآمد های اختصاصی تأثیر گذار می‌باشد. با توجه به سطح معناداری کم تر از ۰/۰۵، این رابطه تأیید می شود. و این نتایج با مطالعه مجید پور و جلیلی (۲) و کایپیو (۸) هم خوانی دارد. عامل انسانی متخصص در وصول درآمد های اختصاصی بیمارستان ها بیش ترین تأثیر دارد، به گونه ای که سایر عوامل از قبیل تجهیزات سرمایه ای و تکنو لوژی نه تنها به عنوان عوامل جایگزین کامل نیروی انسانی تلقی نمی شود بلکه در ترکیب بهینه با آن می توانند به افزایش کارایی نیروی انسانی کمک کنند (۹). اگر سیستم اطلاعات بیمارستانی با وظایف عمومی افراد سازگاری نداشته باشد، استفاده از آن پیچیده بوده و قابل درک نباشد، کاربر پسند نخواهد بود و اگر انتظارات آن ها را فراهم نکند مورد بی اعتنایی کاربران قرار خواهد گرفت و حتی به چشم مزاحم و خرابکار به سیستم نگاه خواهد شد (۱). با توجه به این نتایج پیشنهاد می گردد در واحدهای مرتبط با وصول درآمد ها از نیرو های متخصص، آموزش دیده و دارای مهارت‌های فنی استفاده شود. هم چنین پیشنهاد می گردد به متصدیان وصول درآمد و مدیران مالی واحد ها، مسائل و موضوعات مرتبط با وصول درآمد و نحوه اجرای دقیق نرم افزار جامع ثبت درآمد ها آموزش کافی داده شود. در ارتباط با متغیر ثبت دقیق و صحیح اقدامات مالی نتایج حاکی از آن است ثبت دقیق و صحیح اقدامات درمانی انجام شده در وصول درآمد های اختصاصی تأثیر گذار می باشد. نتایج این فرضیه با مطالعه مجید پور و ادهم (۴) و ماهاجان و همکاران (۱۰) هم خوانی دارد. با توجه به این نتیجه مواردی نظیر کنترل و نظارت بر ثبت درآمد در برنامه حسابداری تعهدی،

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.29252/sjimu.25.5.161]

نظارت دقیق و روزانه جهت ثبت درآمد ها در نرم افـزار جامع ثبت درآمد های دانشگاه، ثبت و کنتـرل ماهیانـه وضعیت جـذب درآمـد هـای اختصاصـی بـا توجـه بـه اعتبارات مصوب در برنامه های مربوطه و تهیه گزارش آماری تحلیلی پیشنهاد مـی گـردد. در خصـوص متغیـر تأثیر اصلاح و بهبود فرآیند ها و اقـدامات جـدی بـرای وصول مطالبات بر وصول درآمدهای اختصاصـی تـأثیر گذار می باشد. با توجه به سطح معنا داری بزرگ تـر از ۰/۰۵، این رابطه تأیید نمی شود. به بیان دیگر، پیگیری و نظارت بر تهیه و تنظیم اسناد و صورت حساب هـای ارسالی به معاونت سـلامت از وزارت بابـت مصـدومین ترافیکی و نظارت و پیگیری مستمر بر وصول مطالبـات اسناد ارسالی به معاونت سلامت در وصول مؤثر درآمـد های علوم پزشکی از دید جامعه آمـاری تحقیـق تـأثیر چندانی نداشته و تمرکز در این بُعد موجب بهبود وصول درآمد های اختصاصی علوم پزشکی نخواهد شد.

در ارتباط با حذف سیستم های دستی و جایگزین نمودن سیستم های ثبت کامپیوتری در صندوق های مراکز بهداشتی درمانی در جهت افزایش درآمد های اختصاصی تأثیر گذار می باشد. با توجه به سطح معنا داری بزرگ تر از ۰/۰۵، این رابطه تأیید نمی شود. سال های اخیر با گسترش یافتن شرکت ها و حجم معاملات سیستم دستی به مانند گذشته جواب گوی حجم تقاضا نیست و بایستی به صورت برنامه ریزی شده از سیستم های مکانیکی و رایانه‌ای استفاده شود (۱۰). در این رابطه، موارد زیر در وصول درآمد های اختصاصی علوم پزشکی تأثیر بهینه و کارا ندارد:

۱-نظارت و کنترل صندوق های مراکز بهداشتی درمانی در جهت افزایش درآمد های اختصاصی

۲-هماهنگی و تعامل با بانک ها جهت استقرار شعبه یا باجه در واحد مربوطه به منظور دریافت وجه از بیماران به صورت مستقیم

۳-هماهنگی و پیگیری با مقامات دانشگاه در خصوص جایگزین نمودن نرم افزار پذیرش صندوق و حذف فروش قبوض

با توجه به این دیدگاه ها، می‌توان نتیجه گرفت استفاده از نیروی انسانی متخصص و ثبت دقیق و صحیح اقدامات مالی حتی با وجود سیستم های دستی و فقدان سیستم های کامپیوتری، می‌تواند در وصول درآمد های اختصاصی تأثیر گذاری بیش تر و مؤثر تری داشته باشد.

References

1.Anderson JG. Clearing the way for physicians use of clinical information systems. Commun ACM 1997; 40:83-90.

2. Majidpour A, Jalili S. The effects of reducing the total time allocation of revenues dedicated to improving the health of hospital management. National Con Res Manage Hospital 2002; Tehean:Iran.

3.GHadiri A, Bazrafshawn Z. [Dedicated revenues increased efficiency executive]. Week New Anal Prog 2010;2:23-9. (Persian)

4. Majidpour A, Adham D. [Evaluation of specific income teaching hospitals of Ardebil in the first 6 months of 2001 and 2002 And provide a suitable model]. National Con Res Manage Hospital 2002; Tehean:Iran.

5. Moradi G, Sarbaz M, Kimiyafar K, Shafiei N, Setayesh Y. [The role of hospital information system on Dr Sheikh Hospital performance promotion in Mashhad]. J Health Inform Manage2008; 5:159-66. (Persian)

6.Poorahmad A. Review of HIS and its role in medical. Serv Dev 2010; 3:131-6.

7.Kimiyafar K, Moradi GR, Sadooghi F, Sarbaz M. [Views of users towards the quality of hospital information system in training hospitals affiliated to Mashhad University of medical sciences]. Health Inf Manag 2007; 4:43-50. (Persian)

8.Kaipio J. Usability in Healthcare overcoming the mismatch between information systems and clinical work. PhD Thesis Helsinki Sch Comput Sci Engin Aalto Uni2011.

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.29252/sjimu.25.5.161]

9.Qafqazi Z. [Accounting income in the countrys colleges and universities of medical sciences and health services]. Uni Med Sci Health Serv Gendi Shapoor Ahvaz 2011;2:121-6. (Persian)

10.Mahajan V, Milton EF. The use of computers in hospitals an analysis of adopters and nonadopters . Interfaces 2003; 7: 95-107.

11.Mojtahedzade S, Alavi Tabari H. Accounting principles. 1th. ed. 2002; PNU Publication.

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.29252/sjimu.25.5.161]

Investigation of Factors Affecting the Uptake of Dedicated Revenues of Medical Sciences from the Perspective of the Managers (Case Study: Ilam University of Medical Sciences)

Mohammadipour R[1], Fouladvand S[1], Sabzali F[2], Ghalehdareh S[3]*

(Received: September 29, 2015 Accepted: October 10, 2016)

Abstract

***Introduction*:** providing health care is one of the basic needs of every community for which major part of the Government's financial resources is allocated. Inadequate resources allocated to treatment part have created a significant gap between the available resources and needed resources. This issue has made it a necessity to create resources through the use of proprietary revenues. In this context, the present study sought to identify factors affecting the uptake of dedicated revenues in Ilam University of medical sciences.

***Materials & methods*:** the present research in terms of its objectives is functional in nature, and in terms of the method is descriptive and analytical. Research population is all the hospitals under the supervision of Medical University of Ilam and also its headquarters in 2014. For the sampling, relative stratified sampling methods and for data collection a researcher-made questionnaire is used. To evaluate the reliability, the coefficient of Cronbach's alpha was used which was 0.93. The data was analyzed using SPSS software version 19.

***Findings*:** the results suggest that the use of HIS as an advanced software, specialist staff, and detailed and accurate recording of therapeutic measures conducted in the hospital bills on the receipt of dedicated revenues has a significant impact on revenues while improving the processes and procedures for collection of receivables and remove the manual system of the receipt income (the Fund) not has not a significant impact on revenues.

***Discussion & conclusions*:** according to the findings of this research, Ilam University of medical sciences can increase its revenues by using HIS as advanced software and also by specialist staff for the detailed and accurate recording of therapeutic measures conducted in the hospital bills.

***Keywords*:** Proprietary revenues, HIS, Skilled manpower, Manual systems to collect revenue, Ilam University of Medical Sciences

1. Dept of Accounting, Ilamn Branch, Islamic Azad University of Ilam, Ilam, Iran
2. Dept of Accounting, Faculty of Literature and Humanities, Ilam University, Ilam, Iran
3. Dept of Financial Management, Ilamn Branch, Islamic Azad University of Ilam, Ilam, Iran
**Corresponding author Email:* Rm.accounting2@yahoo.com

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.29252/sjimu.25.5.161]